

**RAPPORT
ONAANGEKONDIGD KWALITEITSONDERZOEK
DE VLIAGER**

School : De Vlieger
Plaats : Deventer
BRIN-nummer : 13JW
Onderzoeksnummer : 81409

Datum schoolbezoek : 20 juni 2006
Datum vaststelling : 18 oktober 2006

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING.....	5
2 KWALITEITSPROFIEL.....	7
Het kwaliteitsprofiel van De Vlieger	7
3 BESCHOUWING	9
4 VERVOLG VAN HET TOEZICHT	13

1 INLEIDING

Het onaangekondigd kwaliteitsonderzoek

Op 20 juni 2006 bezocht de Inspectie van het Onderwijs De Vlieger in het kader van een onaangekondigd kwaliteitsonderzoek. De inspectie voert deze onaangekondigde kwaliteitsonderzoeken uit als een pilot in het kader van de toezichtvisie van het kabinet, zoals uiteengezet in de nota "Minder last, meer effect". Het doel daarvan is de administratieve belasting voor de school tot een minimum te beperken. Tevens wil de inspectie haar werkwijze valideren door na te gaan of onaangekondigde kwaliteitsonderzoeken voldoende gegevens opleveren om tot vergelijkbare oordelen te komen als door middel van haar reguliere kwaliteitsonderzoeken (periodiek kwaliteitsonderzoek en jaarlijks onderzoek). Om dit te bewerkstelligen is geen vooraankondiging gedaan en zijn geen vragenlijsten toegestuurd of andere verzoeken aan de school gedaan, die met de organisatie van het onderzoek verband houden. Het onderzoek zelf is op school op zodanige wijze ingericht dat kwaliteitsgegevens zijn verzameld zonder verstoring van de dagelijkse werkprocessen en met een minimale last voor de schoolorganisatie.

Bij dit onaangekondigd kwaliteitsonderzoek beoordeelt de inspectie de kern van het onderwijs op de school. Het gaat hierbij om kernindicatoren die betrekking hebben op het aanbod, de onderwijstijd, het pedagogisch handelen van leraren, het didactisch handelen van leraren, de afstemming op de onderwijsbehoeften van leerlingen, de actieve en zelfstandige rol van leerlingen, het schoolklimaat, de begeleiding, de zorg, de resultaten en de ontwikkeling van leerlingen. Waar nodig of gewenst maakt ook de kwaliteitszorg deel uit van dit onderzoek. In de brochure 'Toezichtkader PO 2005' vindt u achtergrondinformatie over de indicatoren die de inspectie bij haar toezicht in ogenschouw heeft genomen. U kunt deze brochure downloaden van de website van de inspectie: www.onderwijsinspectie.nl.

Indien de school in het kader van zelfevaluatie over een bepaalde indicator of over een bepaald kwaliteitsaspect voldoende betrouwbare en valide gegevens heeft verzameld kan de inspectie besluiten om de oordelen uit de zelfevaluatie alleen te verifiëren en deze niet zelf opnieuw te onderzoeken. Zo sluit de inspectie niet alleen aan bij de specifieke situatie van de school, maar wordt de school bovendien niet onnodig belast.

Dit is bij uw school niet aan de orde geweest. Alleen is de nieuwe indicator 1.7 van de kwaliteitszorg toegevoegd. De andere zes indicatoren van de kwaliteitszorg zijn reeds beoordeeld bij het Jaarlijks Onderzoek (september 2005). De toegevoegde indicator staat cursief vermeld in het kwaliteitsprofiel van hoofdstuk 2.

Omdat het een onaangekondigd schoolbezoek betrof zijn tevoren geen documenten toegestuurd. De eerder toegestuurde documenten bij het Jaarlijks onderzoek heeft de inspectie eveneens bij dit schoolbezoek betrokken. De inspectie heeft om de volgende redenen besloten om toch alle kernindicatoren te onderzoeken: de evaluaties hebben het karakter van voortgangsevaluatie en besluitvorming. Het is echter niet duidelijk op basis van welke concrete gegevens conclusies zijn geformuleerd over de resultaten van schoolontwikkeling.

Bij dit onaangekondigd kwaliteitsonderzoek heeft de inspectie tevens onderzoek gedaan naar de naleving van wettelijke bepalingen door de school.

De opzet van het onderzoek

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die betrekking hebben op zelfevaluatie-activiteiten van de school en van andere documenten die de school bij het Jaarlijks Onderzoek in 2005 heeft toegestuurd. Ook de vragenlijst periodiek kwaliteitsonderzoek is bij de analyse betrokken.
- Analyse van documenten die betrekking hebben op schoolontwikkeling en zorg en begeleiding.
- Schoolbezoek, waarbij in een aantal groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van vier lessen. Deze lesbezoeken vonden plaats in de groepen 1/2, 3, 4/5 en 7.
- Gesprek met 5 leerlingen uit de groepen 7 en 8.
- Gesprekken over de kwaliteit van de kernindicatoren met de directie en met de intern begeleider.
- Kort eindgesprek tijdens een reeds geplande teamvergadering over de kwaliteitsoordelen en de conclusies van het schoolbezoek met directie en team.

De inhoud van het rapport

Het onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs levert een kwaliteitsprofiel op van de school (hoofdstuk 2). In hoofdstuk 3 wordt een beschouwing gegeven over de geconstateerde kwaliteit en wordt deze onder andere gezien in relatie tot de context of uitgangssituatie van de school. Tevens wordt vermeld welke indicatoren die normaal genomen wel deel uitmaken van het toezicht niet beoordeeld konden worden tijdens dit onaangekondigd bezoek.

In hoofdstuk 4 is het vervolgtoezicht aangegeven en worden, indien van toepassing, afspraken vermeld met betrekking tot wettelijke bepalingen waaraan de school niet voldoet.

2 KWALITEITSPROFIEL

Het kwaliteitsprofiel geeft een overzicht van de waarderingen die de inspectie heeft toegekend aan kernindicatoren die betrekking hebben op belangrijke kenmerken van goed onderwijs. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs.

In de waardering is tot uitdrukking gebracht in welke mate de indicatoren die beoordeeld konden worden bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs:

1. draagt niet of nauwelijks bij;
2. draagt onvoldoende bij;
3. draagt voldoende bij;
4. draagt in hoge mate bij;
5. niet te beoordelen. Deze waardering wordt gegeven wanneer de school voor haar resultaten geen betrouwbare en valide gegevens beschikbaar heeft.

Het kwaliteitsprofiel van De Vlieger

Kwaliteitsaspect: Kwaliteitszorg	1	2	3	4
1.7 De school waarborgt de sociale veiligheid voor leerlingen en personeel.		●		

Kwaliteitsaspect: Leerstofaanbod	1	2	3	4
3.1 De aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde zijn dekkend voor de kerndoelen.			●	
3.4 De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			●	
3.5 De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.			●	
3.6 De leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde zijn afgestemd op de onderwijsbehoeften van individuele leerlingen.			●	
3.8 De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlingengewicht biedt leerinhouden aan bij Nederlandse taal die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			●	

Kwaliteitsaspect: Tijd	1	2	3	4
4.4 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			●	
4.5 De school stemt de hoeveelheid tijd voor leren en onderwijzen bij Nederlandse taal en rekenen en wiskunde af op de onderwijsbehoeften van leerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect: Pedagogisch handelen	1	2	3	4
5.3 De leraren zorgen ervoor dat leerlingen op een respectvolle manier met elkaar omgaan.			●	

Kwaliteitsaspect: Didactisch handelen	1	2	3	4
6.1 De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			●	
6.3 De leraren leggen duidelijk uit.			●	
6.5 De leraren geven expliciet onderwijs in strategieën voor denken en leren.				

Kwaliteitsaspect: Afstemming	1	2	3	4
7.1 De leraren volgen de vorderingen van hun leerlingen systematisch.				●
7.3 De leraren stemmen de instructie en verwerking af op de verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.				

Kwaliteitsaspect: Actieve en zelfstandige rol leerlingen	1	2	3	4
8.1 De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			●	
8.3 De leerlingen hebben verantwoordelijkheid voor de organisatie van hun eigen leerproces die past bij hun ontwikkelingsniveau.		●		

Kwaliteitsaspect: Sfeer op school	1	2	3	4
9.3 De ouders/verzorgers tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.			●	
9.5 De leerlingen en het personeel voelen zich aantoonbaar veilig op school.			●	

Kwaliteitsaspect: Begeleiding	1	2	3	4
10.1 De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.				●

Kwaliteitsaspect: Zorg	1	2	3	4
11.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens, bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.			●	
11.3 De school voert de zorg planmatig uit.			●	
11.4 De school gaat de effecten van de zorg na.			●	

Kwaliteitsaspect: Resultaten	1	2	3	4	5
12.1 De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
12.2 De sociale vaardigheden van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.			●		

Kwaliteitsaspect: Ontwikkeling van leerlingen	1	2	3	4	5
13.1 De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
13.2 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.					●
13.3 De leerlingen doorlopen in beginsel de school binnen de verwachte periode van 8 jaar.			●		

3 BESCHOUWING

In dit hoofdstuk wordt een beschouwing gegeven over de kwaliteit van het onderwijs op de school.

Na een beschrijving van de Ausgangssituatie wordt een algemeen beeld van de school geschetst, waarna een toelichting volgt op enkele saillante punten.

Uitgangssituatie

Basisschool De Vlieger valt bestuurlijk onder de stichting 'Quo Vadis' waar rooms katholieke, protestants christelijke en interconfessionele basisscholen in Deventer en omgeving onder ressorteren, alsmede rooms katholieke en interconfessionele scholen voor (speciaal) basisonderwijs in Almelo en Vriezenveen.

Het leerlingenaantal groeit sinds 2001 jaarlijks met enkele leerlingen. Op de laatste teldatum bezochten 194 leerlingen de school. De samenstelling van de leerlingenpopulatie geeft over de laatste jaren een geleidelijke afname van het percentage gewichtenleerlingen te zien. Op 1 oktober 2005 telde de school 87 procent leerlingen zonder leerlingengewicht, 8 procent met gewichtscore 0.25 en 5 procent met gewichtscore 0.9.

De leerlingen zijn verdeeld over acht groepen: drie groepen 1/2, de enkelvoudige groepen 3, 7 en 8 en de combinatiegroepen 4/5 en 5/6. Het team bestaat behalve de directeur uit dertien groepsleraren en een onderwijsassistent. De directeur geeft op enkele dagdelen les aan de groepen 4/5 en 5/6. De adjunct-directeur is tevens belast met ICT-taken. Een ander teamlid is belast met de interne begeleiding. De directie en de interne begeleider vormen een constante personele factor op de school. Ook wat betreft de andere teamleden is er weinig verloop. Een probleem vormt wel de vervanging van leraren wegens langdurige ziekte of zwangerschap. Tijdens het schoolbezoek werd gewerkt aan de uitbreiding van het schoolgebouw, waardoor de school in het komende schooljaar kan beschikken over voldoende groepslokalen, nevenruimtes voor onder meer de leerlingenzorg en een centrale ruimte. De school is gunstig gelegen met voldoende ruimte om het schoolgebouw.

De inspectie concludeert dat de omgevingsfactoren van de school overwegend gunstig zijn.

Algemeen beeld

De inspectie concludeert dat het onderwijs op De Vlieger van voldoende kwaliteit is. De school realiseert voldoende eindopbrengsten. Een aandachtspunt vormen de tussenopbrengsten die wat zijn teruggezaakt en nog maar net voldoende zijn. De school heeft constructief gewerkt aan haar kwaliteitszorg die de inspectie bij het Jaarlijks Onderzoek reeds als voldoende heeft gewaardeerd. Alleen de nieuwe indicator over waarborging van de sociale veiligheid is nog voor verbetering vatbaar.

Het merendeel van de indicatoren van het onderwijs en leren waardeert de inspectie als voldoende. Vanwege het onaangekondigde karakter van het schoolbezoek (uitprobeerfase) heeft de inspectie twee onderdelen van het didactisch handelen en het onderdeel 'betrokkenheid van ouders bij de schoolactiviteiten' niet kunnen beoordelen.

Ten opzichte van het inspectieonderzoek in het kader van RST (januari 2001) heeft de school een positieve ontwikkeling doorgemaakt op het gebied van het leerstofaanbod, de leerlingenzorg en het bieden van stimulerend en activerend onderwijs. De school heeft veel werk gemaakt van de sociale vorming en veiligheidsbeleving van de leerlingen door de invoering van een speciaal programma. Daarnaast heeft de schoolontwikkeling op het gebied van coöperatief leren de sociale vorming versterkt. De leerlingenzorg is een positieve factor wat betreft de voorwaarden en de uitvoering van de cyclus van leerlingenzorg. Op dit punt heeft de school een positieve ontwikkeling doorgemaakt sinds het RST-bezoek in 2001. De inspectie heeft niet kunnen vaststellen of de zorg voor achterblijvende leerlingen in de groepen voldoende doorwerkt in het handelen van de groepsleraar. Zij heeft wel vastgesteld dat er voor leerlingen met speciale zorgbehoeften handelingsplannen zijn en dat deze systematisch worden geëvalueerd.

De directie heeft met gevoel voor kwaliteitszorg sturing gegeven aan het schoolontwikkelingsproces en de gerealiseerde verbeteringen vastgelegd in documenten met afspraken en protocollen. Het bereikte niveau van kwaliteitszorg kan nog winnen als ook de resultaatgerichtheid bij het werken aan schoolverbetering verder wordt versterkt.

Toelichting

Opbrengsten

De school realiseert voldoende eindopbrengsten. Deze beoordeelt de inspectie aan de hand van de scores op de Cito Eindtoets over de laatste drie jaar. De eindresultaten worden vergeleken met die van scholen met een vergelijkbare leerlingenpopulatie (schoolscoregroep 2). De resultaten liggen in alle drie de jaren op het verwachte niveau.

De school beschikt over systematisch verzamelde gegevens over de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Op basis van het reeds eerder toegezonden materiaal waardeert de inspectie indicator 12.2 als voldoende.

De resultaten tijdens de schoolloopbaan van de leerlingen bepaalt de school aan de hand van het leerlingvolgsysteem van het Cito. De school is vergeleken met de groep scholen met meer dan 50 procent ongewogen leerlingen.

Op drie van de vijf toetsmomenten die de inspectie nader bekijkt - technisch lezen in groep 3 en 4, begrijpend lezen in groep 6 en rekenen/wiskunde in groep 4 en 6 - zijn de resultaten voldoende. Twee toetsresultaten zijn onvoldoende, namelijk de technisch leesresultaten in groep 3 en 4 voor wat betreft de gemiddelde vaardigheidsscore. In beide groepen is het percentage uitvallende leerlingen aanvaardbaar. Hieruit kan worden vastgesteld dat de leerlingen gemiddeld genomen onvoldoende tempo hebben ontwikkeld in hun leesvaardigheid. De inspectie heeft ook de resultaten op de AVI-toets voor technisch lezen bij haar beoordeling betrokken. Volgens deze gegevens zijn de leesresultaten in groep 4 voldoende.

De resultaten voor rekenen/wiskunde zijn (net) voldoende in groep 4 en in groep 6. Voor begrijpend lezen in groep 6 is de gemiddelde vaardigheidsscore voldoende. De conclusie is dat de tussenopbrengsten op het verwachte niveau liggen.

De school biedt extra zorg aan leerlingen die uitvallen op de genormeerde toetsen. Voor deze leerlingen met achterstand(en) zijn handelingsplannen opgesteld die systematisch worden geëvalueerd. Op basis van deze elementen zou verwacht mogen worden dat deze zorgleerlingen zich ontwikkelen naar hun mogelijkheden. Omdat de inspectie de resultaten niet kan afzetten tegen een norm, geeft zij thans nog geen waardering voor indicator 13.2.

De cijfers over de doorstroming geven geen knelpunten te zien wat betreft het percentage zittenblijvers in groep 3 t/m 8, het percentage verwijzingen naar de speciale basisschool en het percentage leerlingen dat uitstroomt naar speciale vormen van voortgezet onderwijs. Daarentegen is het percentage kleuters dat een jaar langer in de kleuterbouw verblijft te hoog. Dit vraagt om aanscherping van de criteria van de school voor de doorstroming van leerlingen van groep 1 naar groep 2 en van groep 2 naar groep 3.

Op basis van het aanvaardbare percentage zittenblijvers waardeert de inspectie indicator 13.3 als voldoende.

Kwaliteitszorg

Een nieuw element binnen de kwaliteitszorg is de waarborging van veiligheid voor leerlingen en personeel, zoals is weergegeven in de beleidsbrief over veiligheid van de minister (indicator 1.7). Van scholen wordt verwacht dat zij hun beleid ter preventie en afhandeling van incidenten vastleggen en daartoe een incidentenregistratie houden, evenals een peiling van de veiligheidsbeleving onder personeelsleden en leerlingen.

Op gemeentelijk niveau is het veiligheidsbeleid vastgelegd in een convenant tussen besturen. Op schoolniveau is er duidelijk veel aandacht voor veiligheid van leerlingen, zoals herkenbaar is in regels en afspraken en de (preventieve) aanpak van pestgedrag en in een programma voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. De school beschikt echter nog niet over een instrument waarmee de veiligheidsbeleving van de leraren en de leerlingen wordt gepeild en waarover vervolgens wordt gerapporteerd. Er kan nog niet worden gesproken van een integraal veiligheidsbeleid, waarin de eerdergenoemde componenten zijn samengebracht.

Onderwijs en leren

Tijdens de onaangekondigde groepsbezoeken is vastgesteld dat er op De Vlieger verzorgd onderwijs wordt gegeven binnen een veilige en voldoende uitdagende leeromgeving. Door de invoering van computers in de school, het zelfstandig werken en coöperatief leren is het onderwijs meer gericht op activering van en samenwerking tussen leerlingen en op het ontwikkelen van zelfverantwoordelijkheid. Op deze punten heeft de school zich positief ontwikkeld. De inspectie maakt daarbij wel de kritische kanttekening dat het zelfstandig werken in de school nog verder kan worden verbeterd en geharmoniseerd. Daarbij is de invulling met adequate verwerkingsstof relevant, evenals de taak en rol van de groepsleraar tijdens het zelfstandig werken.

Omdat een paar bezochte lessen vooral het zelfstandig verwerken betroffen en het accent lag op voortgangsbewaking of korte ondersteuning, heeft de inspectie weinig instructie gezien. Daarom wordt geen waardering gegeven voor indicatoren 6.5 (leerstrategieën) van het 'didactisch handelen' en voor indicator 7.3 van de 'afstemming'.

Op basis van de uitkomsten van een ouderenquête van februari 2006, waarin onder meer is gevraagd naar aspecten van de betrokkenheid van ouders bij de school en van het schoolklimaat, waardeert de inspectie indicator 9.3 als voldoende. Uit de informatie van de leerlingen en de leraren blijkt dat deze geledingen zich veilig voelen en de school als een stimulerende leer- en werkomgeving beschouwen. De leraren krijgen voldoende support van de directie om zich verder te bekwamen.

Het onderwijsaanbod voldoet voor Nederlandse taal en rekenen/wiskunde aan de kerndoelen en biedt voldoende mogelijkheden om in te spelen op de verschillende onderwijsbehoeften van de leerlingen. De doorgaande lijn in het aanbod van groep 1 en 2 naar groep 3 is voldoende geborgd door het systematisch gebruik van een geïntegreerde voorloper voor taal en rekenen/wiskunde en een programma fonemisch bewustzijn. De thema's worden voor de drie kleutergroepen uniform gepland. De uitgevoerde onderdelen worden per tussendoel met datum erbij afgetekend. De planning en registratie van het aanbod is een verbetering ten opzichte van het RST-bezoek toen deze elementen onvoldoende transparant waren. De planning in de groepsmap zou nog scherper gerelateerd kunnen worden aan de tussendoelen voor beginnende geletterdheid en beginnende gecijferdheid. De onderwijstijd heeft de school geborgd door het eten en drinken in te vullen met een voorleesactiviteit. Niet in alle groepen is deze afspraak voldoende herkenbaar aangetroffen.

De zorg en begeleiding waardeert de inspectie op schoolniveau als (ruim) voldoende. De school heeft procedures, protocollen en afspraken vastgelegd en heeft ondersteunende hulpmiddelen gestandaardiseerd, zoals een model handelingsplan en overdrachtsformulier.

De school heeft een dekkend leerlingvolgsysteem, waarmee leerlingen met achterstanden tijdig kunnen worden gesignaleerd. Behalve de basale onderdelen voor het volgen van de cognitieve vaardigheden, heeft de school ook een landelijk genormeerd leerlingvolgsysteem sociaal-emotionele ontwikkeling. Tevens zijn de observatie- en toetsmiddelen van het dyslexieprotocol in de toetskalender opgenomen. De cyclus van leerlingenzorg wordt onder leiding van de intern begeleider ook voor de andere fasen op verantwoorde wijze uitgevoerd (analyse en diagnose, handelingsplanning en evaluatie).

Vanwege de onaangekondigde lesbezoeken heeft de inspectie diverse lessen gezien waarin het zelfstandig werken en het coöperatief leren de boventoon voerden. De aanwezige leraar of klassenassistent zorgde voor de voortgang van de werkprocessen in de groepjes. De uitvoering van extra zorg is onvoldoende waargenomen tijdens de groepsbezoeken en was in wisselende mate te traceren in de planning in de groepsmappen. Vanwege dit wisselende beeld van de uitvoering van de zorg in de groepen, geeft de inspectie geen waardering voor indicator 7.3.

4 VERVOLG VAN HET TOEZICHT

Bij dit onaangekondigd kwaliteitsonderzoek heeft de inspectie ook een onderzoek gedaan naar de naleving van een aantal wettelijke voorschriften. Dit onderzoek betrof de wettelijke voorschriften over onder andere de geplande onderwijstijd en over een door het bevoegd gezag vastgestelde schoolgids en schoolplan.

Op basis van dit onderzoek concludeert de inspectie dat de school aan deze wettelijke bepalingen voldoet.

De bevindingen van dit onaangekondigd kwaliteitsonderzoek leiden tot het volgende arrangement voor het vervolg van het toezicht (toezichtarrangement):

De aangetroffen kwaliteit van het onderwijs op de school vraagt geen aanpassing van de reguliere onderzoeksplanning van de inspectie.